

садиб, екологічних садиб для розміщення та надання туристичних послуг туристам. Вони, у свою чергу, є ефективною формою сімейного бізнесу в сільському господарстві, що поєднує традиції виробництва, сільську культуру, духовність і романтичність села. Залучення туристів у село та ферму сприятиме розвитку туристичної інфраструктури – ресторан, готель, ринок, музей, дороги.

Вводячи необхідні стимули в методи управління селом, об'єднуючись в громади та вступаючи в кооперативи можна подолати демографічні та економічні кризи в селах. Через розвиток туризму, збереження національної культури, історичної спадщини, покращення навколишнього середовища, екологічного стану розвиток домогосподарств може розглядатися як інструмент сталого розвитку сільських територій.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про особисте селянське господарство» // Відомості Верховної Ради України. – 2003 р. – № 29. – С.232; 2015 р. – №21. – С. 133.
2. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про особисте селянське господарство» щодо розвитку сільського зеленого туризму // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55828
3. Биркович, В.І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України / В.І. Биркович / Стратегічні пріоритети. Науково-аналітичний щоквартальний збірник. – 2011. – № 1(6). – С. 138-143.
4. Булах, Т.М. Сільський туризм як перспективний напрям для соціально-економічного розвитку села / Т.М. Булах // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 11. – С. 143-147.
5. Рутинський, М.Й. Сільський туризм: навч. посіб. / М.Й. Рутинський, Ю.В. Зінько. – К.: Знання, 2006. – 271 с.

*Запірченко Л.Д., канд. екон. наук, доцент
кафедри економіки та підприємництва*

Бажан В.Г., ст. гр. ЕП-17 мз

*Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Успішність соціально-економічного розвитку аграрних підприємств регіону залежить від належного рівня інноваційного потенціалу в галузі. Новітні технології, освіта, інноваційний менеджмент і культура виробництва трансформуються у відповідний потенціал, зростання інноваційної активності підприємств аграрного сектору. У зв'язку з цим, дедалі більша увага приділяється підвищенню якості інтелектуальної складової як визначального напрямку формування і розвитку інноваційного потенціалу підприємств [1].

Метою дослідження є наведення поняття інноваційного потенціалу аграрної сфери та визначення проблем його розвитку.

Інноваційний потенціал підприємства розглядався як сукупність наявних у розпорядженні, а також доступних як у короткостроковому, так і довгостроковому періодах, всіх видів ресурсів (трудових, земельних, матеріальних, грошових, нематеріальних), що є необхідними та зумовлюють здатність підприємства до

інноваційного розвитку. За основні складові інноваційного потенціалу сільськогосподарського підприємства виділяють наукову (інновативна, науково-технічна, науково-інформаційна), матеріально-технічну, кадрову та фінансову.

Інноваційний (науковий) потенціал формує сукупність наукових знань, інформації про результати науково-технічних робіт, винаходи, проектно-конструкторські розробки, зразки нової техніки і продукції, які генеруються науково-дослідними організаціями, підрозділами, науковцями.

Структурними ланками інноваційного потенціалу є: стратегія, розробка та здійснення єдиної інноваційної політики, кадрове забезпечення інноваційних процесів, розробка програми інноваційної діяльності, забезпечення інноваційних проектів ресурсами (у тому числі фінансовими й інформаційними), відбір та впровадження інноваційних проектів, створення інноваційної інфраструктури, моніторинг інноваційної діяльності тощо [2].

За допомогою формування та реалізації інноваційного потенціалу значно підвищується ефективність діяльності сільськогосподарського сектору, але впровадження інновацій супроводжується низкою проблем.

Це є результатом таких негативних явищ як: застарілий машинно-тракторний парк, диспаритет цін на продукцію промисловості і сільського господарства, постійне зростання цін на паливо-мастильні матеріали, недосконала кредитно-фінансова система і законодавча база, обмеженість інформаційних ресурсів, втрата висококваліфікованих працівників тощо.

На інноваційний потенціал аграрних підприємств впливають зовнішні економічні фактори, такі як: державна інноваційна політика, політика кредитних установ, конкурентні стратегії споживачів, постачальників, фінансових посередників, зміни у вподобаннях споживачів тощо. Таким чином, лише ресурсний підхід є недостатнім для визначення поняття «інноваційний потенціал» [3].

Для формування інноваційного потенціалу аграрної сфери важливими є достатність фінансування НДДКР за обсягами, і наявність інституціонального забезпечення механізмів фінансування.

Темпи впровадження науково-технічних розробок аграрними підприємствами і масштаб їх використання залишаються незадовільними. Кількість впроваджених сучасних технологій, що були розроблені науково-дослідними установами зменшується.

Однією з глибинних проблем переходу сільськогосподарських підприємств на інноваційний розвиток залишається недостатність фінансового забезпечення як аграрної науки, так і впровадження інновацій на рівні підприємств.

В умовах політичної та соціально-економічної кризи можливості державних бюджетів вкрай обмежені; банківське кредитування є дорогим та переважно короткостроковим. За цих умов фінансування інноваційного процесу мають забезпечити спеціалізовані фінансові установи (державні та недержавні спеціалізовані інноваційно-інвестиційні фонди, венчурні фонди, лізингові компанії, страхові компанії) та власні сільськогосподарські підприємства й інші підприємства АПК області шляхом спрямування частини прибутку на інноваційні наукові розробки за рахунок:

- прямого фінансування новацій за замовленням;
- придбання готових наукових розробок;
- схем співучасті в генерації новацій;
- оплати частинами придбаних новацій.

Аналіз формування та діяльності небанківських фінансових установ в Україні засвідчує, що інституціональне становлення їх відбулося, але роль у фінансуванні інноваційних проектів є мізерною.

Подолання проблем впровадження інновацій потребує розробки нових підходів і принципів формування стратегічної політики. Інноваційний розвиток аграрних підприємств доцільно розглядати як систематизовану сукупність знань, відомостей, технологічних та організаційних рішень для забезпечення стабільного розвитку сільського господарства, зміцнення економічної та технологічної безпеки галузі необхідно нарощувати інноваційний потенціал.

Список використаних джерел

1. Александрова, В. Прогнозування впливу інноваційних факторів на розвиток економіки України / В. Александрова, М. Скрипниченко, Л. Федулова // Економіка та прогнозування. – 2007. – № 2. – С. 9-26.
2. Краснокутська, НВ. Інноваційний менеджмент / І.В. Краснокутська. – К. :КНЕУ, 2003. – С. 170-172.
3. Іванілов, О.С. Інноваційний потенціал підприємства / О.С. Іванілов, О.М. Таряник // Економіка, фінанси, право. – 2004. – № 12. – С. 5-7.

*Запірченко Л.Д., канд. екон. наук, доцент
кафедри економіки та підприємництва
Рябоволик Т.Ф., канд. екон. наук, ст. викладач
кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ВИРОБНИЧУ ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах переходу на інноваційну модель функціонування та розвитку економіки, технічний прогрес та інновації призводять до більш ефективного використання праці і капітальних інвестицій, і, таким чином, сприяють росту продуктивності – одного з основних чинників стабільного та ефективного економічного зростання.

Використання передових інноваційно-технологічних процесів є пріоритетним напрямком розвитку сільського господарства, який спрямований на динамічність агропромислового виробництва.

Надзвичайної актуальності набуває пошук таких інноваційних рішень, які б забезпечили підвищення ефективності функціонування аграрної сфери, раціонального природокористування та підвищення продуктивності землеробства і тваринництва в умовах обмеженості природних ресурсів. Нині постійне впровадження новітніх розробок є запорукою сталого розвитку сільського господарства.

Аграрна інновація (агроінновація) – це інновації, що реалізуються в аграрному секторі економіки з метою підвищення ефективності його діяльності та забезпечення стабільного розширеного відтворення агропромислового виробництва, реалізацією в господарську практику результатів досліджень і розробок у вигляді нових сортів рослин, порід і видів тварин і птиці, нових технологій в рослинництві, тваринництві і переробній промисловості, нових добрив і засобів захисту рослин і тварин, мінеральних добрив і засобів захисту рослин і тварин, нових методів профілактики і